

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petit vrste. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Članstvu!

Z ozirom na dopis UJU — poverjeništvo Zagreb šte. 14 z dne 11. svečana 1926, ki ga je poslal našemu poverjeništvu izvršni odbor UJU v Beogradu po svojem pooblaščenju g. Pavlu Fleretu dne 20. svečana 1926, da bi stopili v stik z gospodom Luko Jelencem, bivšim poverjenikom in Rudolfom Dostalom, bivšim strokovnim tainikom, v svrhu zopetnega prevzema funkcij in na z ozirom na deistvo, da sta navedena gospoda preklicala svojo demisijsko z dopisom z dne 1. odnosno 3. marca 1926, se je sestala ožji sosvet UJU — poverjeništvo Ljubljana polnoštevilno dne 7. marca 1926 na sledeče:

»Gospoda Luka Jelenc in Rudolf Dostal sta podala ostavko na seji širjega sosveta, ki se je vršila v Ljubljani dne 10. januarja 1926, prostovoljno, ker sta se nahačala v načelnem nasprotstvu z večino članov širjega sosveta. Oba sta pravilno izročila svoje funkcije. Poverjeništvu je dne 12. januarja 1926 pod št. 19 javilo to izpovedo kr. policijski direktor v Ljubljani. Nadalje je postopalo po čl. 15. pravil UJU ter pozvalo dva

izvoljena namestnika v ožji sosvet, ki sta bila istočasno prijavljena policijski direktoriji.

Na seji dne 16. januarja 1926 se je ožji sosvet v zmislu čl. 13. pravil znova konstituiral in to prijavil kr. policijski direktoriji dne 18. januarja 1926, šte. 24. Obenem se je ta izpovedba javila v zmislu čl. 16. pravil Glavnemu odboru UJU v Beogradu dne 18. januarja 1926, šte. 13. Ta postopek je bil popolnoma legalen in izvršen v zmislu pravil.

Ker po naših pravih ni dana nikakršna možnost za drugačen postopek in uvaževanje izraženih želja, je ožji sosvet soglasno sklenil, da ne more vzeti na znanje preklicane demisijske tovarišev Luke Jelenc in Rudolfa Dostala, ampak ostane v svoji dosedanjih sestavi do prihodnje pokrajinske skupščine, dobro vedoč, da bi zopetne izpovedbe povzročile nove perturbacije in vznemirile naše članstvo.

Taka zopetna izpovedba je tudi v pravnem oziru neizvedljiva.

Ta ugotovitev se pričlji v »Učiteljskem Tovarišu« s podpismi vseh članov ožjega sosveta.

Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva v Beogradu — poverjeništvo Ljubljana, dne 7. marca 1926.

Anton Gnuš, poverjenik, Josip Lapaine, tainik, Mirko Fegic, blagajnik, Ivan Dimnik, urednik.

Člani: Anton Hren, Peter Močnik, Ljudevit Potočnik, Vilibald Rus, Marija Godčeva

Dnevno časopisje in mi.

Z ozirom na razne anonimne dopise v dnevnem časopisju, ki se tičejo docela notranje uredbe naše organizacije ali posameznih funkcionarjev — zlasti urednika našega stanovskega glasila — izjavlja ožji sosvet UJU poverjeništvo Ljubljana sledeče:

»Nečastno in vsakega stanovskega tovariša nevedno je objavljati anonimno v dnevnem časopisju zadeve, ki se tičejo predvsem notranje uredbe organizacije same ali na njenih funkcionarjev. Urednik »Učit. Tovariša« nstopa docela pravilno in objektivno v smislu sklepa eksekutive ožjega sosveta, ker je celo prinesel članek bivšega poverjenika, ki je bil pričben preje drugod. Uredništvo je v listu naravnost pozvalo tudi zastopnike nasprotne smeri, da naj se oglašijo s podpisanimi, stvarnimi raz-

V Ljubljani, 7. marca 1926.

Anton Gnuš l. r., poverjenik.

Josip Lapaine l. r., tainik.

Člani ožjega sosveta: Marija Godčeva l. r. Anton Hren l. r. Peter Močnik l. r. Ljudevit Potočnik l. r. Vilibald Rus l. r.

Stanovsko edinstvo.

Organizacija išče in hoče, ker čuti večno moč, večno mladost in večno življenje.

In ravno to večno stremjenje je rodilo potrebo, da se razkrinka bolezen, radi katere smo bili nad krivico tovariša indiferentni in vendar strastni v politiki.

Ta fatalizem je že postal ekstrem. Zato je bilo treba vreči krinko, da odvrnemo naraščajočo razočaranje in trpljenje. Kaiti, ako ne vstanemo sami v obrambo naših stanovskih principov, se bo tragedija našega stanu obnovila v nedogled, preganjanja za preganjanja bodo izstavljena na Tajgetu zverem — političnim strastem.

In učiteljstvo je stalo na stranpoti! Slutilo je, da pride pričakovano!

Dočakalo je Deklaracijo in idejo stanovskega edinstva s hrepenenjem, vsaj večina od njih, ker se je balo oskrumbe in prodaje svojega »jaz« z vsemi dobrinami partijskim mozotcem. Naš stan je imel na svojih plečih dvoje bremen: eno

politično, drugo stanovsko. Ker je politika varianta, smo morali to spremembo občutiti tudi mi. Čim se je vsedel na ministrski stolec nov vrhovni prosvetni šef, ala, »kufrje gor, kufrje dol — rajza se je začela«. Ali je to treba našemu stanu? Ali je to v korist šolstvu? Mislim, da ne!

In to se je dogajalo le radi tega, ker se je naša organizacija z vodilnimi osebami politično eksponirala. Z Deklaracijo skušamo pretrgati te tradicije. Politično breme naj nosijo politiki, a mi se hočemo boriti samo za dobrobit stanu, šole in prosvete in nie napredek.

Učitelji so naprednih idej, oni morajo stopati z duhom časa, ako hočejo nositi naziv pravega učitelja. Bodisi katerekoiega političnega prepričanja, oni so kulturno-naprednih idej. Ali nekateri shvatajo te ideje z naprednimi idejami v zmislu politike Eto, in tu gredo v krajnost! Tem stoji Deklaracija na poti.

Da se razumemo! Vsak naj svobodno razpolaga s svojo mislijo. Naj jo opredeli v politični predal one stranke, ki mu je idejno najbližja. Ali organizacija, kot taka mora hoditi po poti, ki je stanu neizogibno potrebna, po poti, ki je plodovna vsakemu pojedincu kot celoti in celoti kot pojedincu. Koketnost je kvarna in ustvarja udarce, ki naidejo iskro v kamnu.

Stan in šola, to je cili naš želja. Učitelj mora biti nedotakljiv, učitelj mora biti luč, ki razliva svojo svetlobo skozi okna borne šole po klanecu nizdol. Učitelj mora biti svet vsem, ki stoje na nami, kakor bridka usoda nad človekom.

Vsakemu ministru prosvete mora biti samo zakon vodnik: kar gre mimo njega, je našlje. To hoče Deklaracija! To hoče braniti ideja stanovskega edinstva!

Prosvetna in strankarska politika ne moreta hoditi isto pot. Narodna prosveta mora biti v rokah naidelavnejših prosvetnih in šolskih delavcev in v take delavce, bili katerekoiega strankarskega prepričanja, mora imeti vsak minister prosvete neomejeno zaupanje. Učitelji, sicer utrjeni od trpljenja, katerega jim je nanesa politična ekstremnost nekaterih oseb naše organizacije, niso mogli, da stalno pijejo to menajajoče vino — iz mize nairazličnejših dinejev, ki so nam jih priredli vsi ministri prosvete. In to vino je zapuščalo modrice na učiteljski zavesti, to vino je vzbudilo učiteljsko odločnost in dalo čvrsto zemljišče za tako veličasten skok v višino, katerega je dosegla Deklaracija in rodila idejo stanovskega edinstva.

V njej je vstajenje globoko zakopane učiteljskega ponosa, katerega so zakovali in pokopali strankarski cilji podedincev. Deklaracija je objavila absolutno intimnost med zavestjo in ponosom učitelja in dovedala vsem in vsakemu, da je učiteljeva zavest moč na katero učiteljstvo računa še dalje.

Največji dar, ki ga je dala priroda človeku, je razum. Radi tega je največji zločin ograničiti in ubiti zdrav razum, to je, ne dati človeku, da svobodno misli. Zato odpira tu Deklaracija široko polje: kot osebni individuum misli politično kar hočeš, kot član velike stanovske zajednice usmeri svojo misel in voljo, da bo koristila tvojemu tovarišu in tebi.

Tovarišu pravim: Socialist-učitelj, kakor Slomškar je tvoj stanovski tovariš. Nihče ne sme zato tretirati učitelja kakor brezdravno rajo! Njegove svobode ne sme nikdo zatirati, njegovo pravdo nihče brutalno gaziti!

Učiteljski veterani, ki so preveti vek v borbi in stradanju za ustvarjenje narodnega ideala, izgubljajo službo, kakor da bi bili obtoženi in obsojeni velezdaje. Oni so žrtve politične orientacije nekaterih odločujočih oseb v stanu. Prišel je drugi minister in oni so morali pasti. Protesti niso pomagali, ker noben minister noče slušati ekspoziture obozičjskih strank. Noben izgovor ne pomaga, če pomislimo, da je v Srbiji sličnih veteranov polno, ki služijo še sedaj, darsi so prebili v službi dali časa nego naši. Da je nadprodukcija učiteljskega naraščaja, tudi ne drži, če vzamemo v obzir nebroj praznih učiteljskih mest.

Organizirano učiteljstvo sedaj vstaja, da se bori proti vplivu politike na njegovo usodo. Videli smo, da smo s preteklo orientacijo organizacije prišli na mrtvo točko. V protestih smo bili solidarni in rezolutni, a vendar je bil učitelj smatran kot državni suženi in potrebno socialno zlo radi političnih tez naših krmilarjev. Zato proč s šepetanjem, namežikavanjem, prilizovanjem in ljubimkanjem z narodnimi poslanci!

Z Deklaracijo je spregovorila učiteljska duša. Spregovorila je duša zapostavljenih, preganjanih, razžaljenih in ponižanih. Zapostavljenih od partizan-

stva, preganjanih, razžaljenih in ponižanih od politike, ki je uvedla v naše vrste hlapčevstvo in dala oblast političnim mediem, ki sami doživljajo razočaranja, če ne hodi prosvetne poti. Nam je koristnejša pravica od partizanstva. In ako je nekaj slepih, ki ne vidijo poti, jih ne smemo mi deklarati sprejemati sprezirom in žalitvijo v duši. Ne, z liubeznilo jim moramo pžžiti pomoč. Tudi neudružene invalide v nasprotnem taboru moramo objeti s srcem in pažnjo. Kar počeniamo, smo odgovorni vsem, vsemu stanu!

In sedaj?

Nekateri kriče, da bi zmanjšali vrednost obsodbe napačne prosvetne politike. Zdi se jim, da je ta čin grobost, da je nepopolen, netakten. Oni mislijo, da je naše učiteljstvo že vse doseglo, da se je že zabarikadiralo v sebe in v svoj egoizem, da je ono napustilo svojo divno tradicijo odpora, da tudi ono prezira vsakega, ki gleda naprej in navzgor. V Deklaraciji je dokumentirana istina, ki nas vodi do intelektualne in psihične svobode na vse strani.

Deklaracija in ideja stanovskega edinstva hoče, da poide organizacija do skrajnih mej v učiteljski odbrani, da makar na škodo drugih nenaših stanovskih interesov.

Brez stanovskega edinstva ni narodnega edinstva!

Naiprej se mora izvršiti stanovsko edinstvo, da bodo posamezni stanovi skupno branili skupne interese in da jih bodo skupno nospeševali ter s tem tudi dvigali svojo stroko. Pri učiteljstvu na primer: da se bomo skupno borili proti persekucijam, proti premeščanju in krivičnemu postopku pri nameščanju in najsi bo katerikoli stranka na krmilu; da se bomo skupno borili za gnotne interese pri vseh in proti vsaki stranki; da bomo skupno nospeševali skupne interese šolstva in narodne prosvete. Vse te skupne interese mora proglašiti organizacija za obvezne za vse člane, ki bodo morali držati disciplino napram vsem strankam v teh obveznih zadevah.

Z medinjeniem stanov in zblizevanju v zastopanju vseh skupnih interesov se bo samoposebi izvrševalo tudi narodno edinstvo.

Iskreno stanovsko edinstvo za prosoeh stroko dotičnega stanu je prednogo občemu iskrenemu in pozitivnemu narodnemu edinstvu.

Mi ne smemo pred strankarsko politiko poklekniiti, ne smemo živeti več otrovanih duš, ne smemo biti deca blodnie in sramote, ne smemo izgubiti časti in značaja. Praksa ne sme biti več nasprotna teoriji in geslom, ki jih proglašamo! Ne smemo biti ovčjih glav na levjem telesu! Ali smo ovce, ali levi? Borba se vodi med jačim in slabejšim in če ne bomo mi sami s slabejšim, ki smo šibkejši, kdo bo z njimi?

Pascal pravi: »Razum nas sili najimperativneje od vsakega despota: če ne poslušas despota, je človek lahko samozkaznovan: če ne slušaš svojega razuma, je človek bedak!«

Deklaracija je bila v stisnjenih srcih, sedaj je na papirju. V najslabšem slučaju bo ta papir zmečkan, a čas ga bo prinesel pozneje s postoterieno močjo in strastjo na dan.

Največji človek je oni, bilo da je mučenik, pesnik ali karkoli, ki strese verige in more reči človeštvu: oproščam! Deklariši, kakor antideklariši se ne smemo bati in stisniti se v kot in čakati, kaj bo. Kakor eni tako drugi, vsi na plan! Da čuiemo Vaša mnenja, kajti kakor Goethe pravi, na svetu ni večje radosti, kakor kadar vidiš, da se ti otvarja iskreno in dobrohotno človeška duša.

Peter Jereb.

Naročnike za 7. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

Preganjanje učiteljstva na Hrvatskem.

Posebno v veliki meri so se pričela sedaj premeščanja in preganjanja učiteljstva na Hrvatskem. Kakor za Koroščeve prosvetne ere pri nas in pozneje, tako je sedaj osebi umevno pričelo politično besnenje na Hrvatskem in hrvatsko učiteljstvo mora prenašati sadove politične maščevalnosti. Nedolžne družine morajo trpeti radi politične razcepljenosti učiteljstva glede obrambe skupnih stanovskih interesov.

Obsebi umevno je organizacija brez moči, ker učiteljstvo nasprotnega tabora podpira direktno ali indirektno preganjanja.

In kdo trpi pri tem učiteljski stan, ki bo trpel toliko časa dokler se ne oklene ideje stanovskega edinstva, da bo skupno branil skupne interese.

Izvršilni odbor UJU je izdal v zadnji »Narodni Prosveti« proglas, v katerem biča in navaja krivice, ki se gode sedaj predvsem na Hrvatskem.

Suspendiranje učiteljstva, izmenjavanje nadzornikov, premeščanje učiteljstva — stara pesem za učiteljstvo, ki se začena ob vsaki spremembi režima do novega režima, pri katerem se obrne na drugo stran.

Tudi učitelji — Srbi uvidevajo potrebo enotnega nastopa.

Podpredsednik UJU, Vlada K. Petrović piše v »Narodni Prosveti« popolnoma v duhu Deklaracije sledeče:

Mi smo i tada rekli da naša zauzimanja, kao prestavnika učiteljstva, ne idu za tim da odbrane krive i da svaki akt min. prosvete oglase kao atak na učiteljska prava i učiteljsku stalnost. Ne, mi i danas stojimo na gledištu, da svakdo za svoju krivicu odgovara, da za svoj nepravilan rad dobije i kaznu, ali smo odlučno protivni da se ljudi premeštaju bez krivica, po volji ovog ali onog partiskog kortea, da se ljudi suspenduju od dužnosti i onda kada za njima stoji svetao školski i nacionalni rad.

Ovakvi slučajevi, mislimo, ne dešavaju se ni u zemljama koje su iza nas a žalosno je i za osudu da se dešavaju i kod nas. Bez stalnosti činovničke nema napretka u poslu a koliko nestalnost učiteljska nudi školi, deci i nastavi o tome i ne treba govoriti.

Oko učiteljstva je stvorena atmosfera uzbudljiva, a dušama učiteljskim zavladalo je ubedenje da niko nije siguran na svom mestu: radio on ili ne, čutao ili govorio, ubedenje je da više njega lebdí premeštaj, premeštaj bez razloga, premeštaj kao proizvod nečijeg čefa i volje. U takvoj atmosferi i raspoloženju od ozbiljnog rada ne može biti govora; pod takvim

Kaj pa je tebe treba bilo ali učiteljska Deklaracija.

V tri dele je danes razdeljeno učiteljstvo, organizirano v UJU: Deklaranti, tradicionalci, nevtralcí. Prvi so deklaracijo ustvarili, drugi so proti, tretji pa se za stvar dovoli ne zanimajo in stoje ob strani. Te vrste pišem v pomislek slednjim in tudi prvim tovariško svetujem trezno razmišljanje o novorojenem detetu. Deklaracija sama izgleda kot orientalska preprega: od katere strani jo pogledaš, povsod ima druge niianse. Ta ljubša Deklaracija ima 11 členov in tovariš Ločniškar jo stavlja za par — mainiški Deklaraciji. Prvi člen pravi, da ima vse učiteljstvo skupne duhovne interese. Ako bi bilo to res, bi ne bilo Slomškove zveze in UJU, ampak samo ena izmed obeh.

Posebno se povdarja v njej depolitizacijo šolstva. Kako naj se to zgodi, tega Deklaracija ne pove in kar pove, je edino trditiv, »da smemo v tem slučaju računati le nase in vidi danes edini resni protiutež pozubnim strankarskim vplivom na šolstvo v stanovski organizaciji, ki zastopa mnenje vsega učiteljstva in samo strogo varuje nevtralnost na vse strani. Glasom Deklaracije bo naša stanovska organizacija in tisti, ki so organizirani v njej, strogo varovala nevtralnost — na drugi strani bodo pa politične stranke in tisti, ki niso organizirani tako delali, da bo nim prav in dobro. Stvar je taka, da imajo v vseh ustavnih državah politične stranke, te pa v svojih programih tudi šolsko vprašanje. Ne vem, kienaj dobimo učitelji

Ali je učiteljskemu stanu to potrebno? Ali bi ne ostali učitelji lahko ravno tako dobri pripadniki strank, če bi se združili skupno v skupni stanovski organizaciji, potom katere bi lahko branili vsem skupne interese in lahko potom skupne organizacije nastopali proti krivicam vsakega režima?

Ali ne bo učiteljski stan hodil lahko potem svojo ravno not brez skrbi v dobri veri in zavesti, da ga bo organizacija ščitila in branila proti vsakemu režimu?

In pri vseh teh razmerah trpi tudi mnogo šolstvo in prosveta.

Osvoboditi učiteljski stan teh zmotnih poti, ki so dosedaj podpirale te razmere, to je naloga nove smeri, ker veliko je naše prepričanje, da bi tudi javni faktorji si ne upali nikdar nastopati proti učiteljskemu stanu če bi uvideli, da je učiteljstvo enotno proti obrambi krivic in da vlada med učiteljstvom stanovsko edinstvo, ono stanovsko edinstvo, na podlagi katerega bi se ne branili le skupno proti krivicam, temveč na podlagi katerega bi tudi dvigali v skupne interese šolstva in narodne prosvete.

prilikama — gde se svakog časa očekuje premeštaj — u školi zavladalo jedno neredovno stanje i malo volje.

Predstavnici učiteljstva su veoma zabrinuti ovakvim stanjem u prosveti; oni će naći puta i načina da faktima utvrde sve ove nepravilne po školu radnje i da upoznadu i širu javnost sa svima onim neizgodama kojima su, ni krivi ni dužni, izloženi danas naši drugovi — učitelji.

Dosadnji naši protesti i intervencije nisu imale rezultata. Mi se u odbrani naših drugova moramo poslužiti drugim metodama i sredstvima, moramo pozvati sve drugove, bilo na jednu vanrednu skupštinu ili preko zborova, pa da svi zajednički nademo puta i načina da zaštitimo od progona one naše drugove, koji svojim školskim i nacionalnim radom zaslužuju više pažnje od merodavnih i inče i danas i u buduće.

S ponosom lahko rečemo, da slovensko učiteljstvo že ubira ono novo pot, ki nam je nujno potrebna za obrambo in dviganje naših skupnih interesov, slovensko učiteljstvo se je že pričelo posluževati drugih metod in sredstev, ker je uvidelo, da so dosedanje metode bile zmotne in kvarne za naš stan in šolo.

Deklaracija jasno kaže nova pota proti nasiljem.

tisto moč in vpliv, da ločimo šolstvo iz programa političnih strank. Kdor to misli, si dela prazne iluzije. Preteklost nam pove, da so imele šole in učiteljstvo že različne stranke v rokah, to je v praksi tudi danes in bode najbrže tudi v prihodnje.

Ako bi danes dobila SLS zopet vpliv na šolo in učiteljstvo, bi se godile stvari, ki bi ne bile ljubše učiteljstvu naprednega mišljenja. Toda glasom Deklaracije bi organizacija ne smela ganiti s prstom, ker člen III, točke 5, pravi dobesedno: »Vzgojno prosvetna vprašanja in zadeve, v kolikor (!) se smatra organizacija poklicana, da jih rešuje, se naj obravnava v okviru onih načel, na katere lahko pristanejo vsi člani, ne da bi prišli v načelne konflikte s svojo vestio (!) in svetovnim nazorom (!)«.

V točki 4. istega člena pa pravi: »da ne sme organizacija propagirati nobenih idej (!) in težni (!), ne kulturno-političnih, ne socialno-političnih, ne drugih (!), ki bi nasprotovale prepričanju enega člana članstva, ali ki bi ustvarile načelne pomisleke proti vstopu v organizacijo.« Čemu nam bo potem organizacija ako učitelji ne bomo smeli obravnava naših najvažnejših vzgojno prosvetnih vprašanj in zadev, ako bomo morali molčati o kulturno-političnih in socialno-političnih vprašanjih. Ali si bomo nadeli varuštvu v teh vitalnih zadevah. Kaj nam bodo v organizaciji prosvetni in drugi podobni odseki?! Tako ukleniti se ne damo, varuštvu smo se otresli že dav-

no! Kdor ve kaj je bilo, ne bo pristal na tako Deklaracijo, kdor je trpel in videl druge trpeti, bo odklonil vsak poskus obnavljanja novega trpljenja.

Nasilje nad urednikom Učit. tovariša.

Članstvu!

Pozvan od »Kluba demokratskih učiteljev«, ki se pravzaprav šele snuje je prišel 2. marca t. l. predhodne k uredniku »Učiteljskega Tovariša«, g. L. Jelenc in je uredniku javil sledeče:

»Izjavljam, da preklicujem svojo demisijo in prevzamem s tem zopet mesto poverjenika. Tebe odstavljam kot urednika »Učiteljskega Tovariša« in prepovem, da bi izšla še kaka številka »Učiteljskega Tovariša« pod Tvojim imenom in uredništvom. Izroči mi vse rokopise in podpiši sprejem pismene obvestila o tem.

Urednik »Učiteljskega Tovariša«, tovariš Dimnik, mu je odgovoril, da je ta postopek proti pravilom in ga smatra za veliko nasilje. On (Jelenc) je pravilno podal sam ostavko, izprememba je bila pravilno prijavljena ravnateljstvu policije in Glavnemu odboru UJU, ožji sosvet se je po čl. 13. pravil UJU pravilno znova konstituiral in mora šele ponovno sklenati, ako je tak postopek po pravilih dopusten. Absolutno pa nima pravice odstavljati ga kot urednika »Učiteljskega Tovariša« in prepovedovati, da bi list izšel.

Jelenc: To prevzamem na svojo odgovornost in bodeš moral vsako številko, ki izide pod Tvojim uredništvom, sam plačati.

Tovarištvu, ki bode imelo opravka z Deklaracijo, donavljam priporočilo za premišljevanje te. Ne dajte pa se motiti ne logičnemu filozofiranju nekaterih prevnetih deklarantov! Anton Germek.

Urednik mu je pojasnil, da smatra le tov. Gnusa kompetentnega govoriti v imenu poverjeništvu, ker je ta prijavljen po pravilih oblasti. Glede uredništva je prijavljen državnemu pravdnikstvu sam kot odgovoren za Pov. UJU in za list ter je vsako postopanje od druge strani proti pravilom.

Jelenc: »Jaz sem sedaj poverjenik, Gnusa je le moi namestnik, ožji sosvet nima nič sklepati o tem.« Sklical bom sam sejo ožjega sosveta. Da te odstavim kot urednika, prevzamem na svojo odgovornost.

Urednik: Se Ti ne morem pokoriti, ker je to proti zakonu in proti pravilom.

Jelenc: Bom prepovedal pri tiskarni, da list izide. (To je tudi poskušal, a predsedstvo tiskarne je priznalo za ukazovanje v tej zadevi kompetentne le pravomočne člane)

Urednik je na to sestavil brzojavno obvestilo o dogodku na vse člane ožjega sosveta, da jih informira o položaju

Jelenc: Te brzojavke ne smejo iti na račun poverjeništvu.

To je bil dogodek v uredništvu »Učiteljskega Tovariša«.

Zadnja imenovanja.

Akoprav pravi Shakespeare, da je vsako mesto, na katero pada nebeško oko, človeku srečno zatočišče, vendar vemo sami, da »otovo Shakespeare ni mislil tedaj na sedanje učitelje, kajti drugače bi bil rajc kaj družega napisal. Učitelji vemo, da ta krilatca ne drži in to najbolj svedoči borba za razpisana učna mesta in hrepeneče upanje onih, ki so se je udeležili.

Da gremo k stvari Deklaraš sem! Iz nasprotnega tabora se predbaciva, da so pri zadnjih imenovanjih prezrli učiteljske zastopnike, da so na odličnejša mesta postavili Slomškarje, akoravno so mnogi napredni kompetenti starejši in boljše kvalificiran in da so popolnoma prezrli naše ljudi.

In vse to pripisujejo uspehu Deklaracije. Hočemo dokazati nedolžnost Deklaracije na tem grehu.

Ozrmo se v polpreteklo dobo, ko je še Deklaracija spaval v srcih. Imeli smo Koroščevo vlado. In tedaj so šla imenovanja pred ministra tudi v obratnem redu kakor smo mi želeli. Mar je bila tedaj tudi kriva Deklaracija? Ne! Naše predstavništvo se je politično eksponiralo, torej minister je tedaj podpisal, kar ni bilo po volji našim stanovskim voditeljem. Torej, to je bil uspeh antideklarašev!

Kdaj so sluhali glasove naših zastopnikov? Ko je bila le ena stranka na moči. Zakaj? Ker so bile vodilne osebe našega poverjeništvu v taboru te stranke. Čim na se je režim neusmiljeno preokrenil, so prezirali njih predloge, a po nas so padale brce, ki jih zares nismo zaslužili. In te brce so rodile Deklaracijo!

Če pomislimo, da so vse politične stranke od danes do jutri, a učiteljski stan da bo večno eksistiral, je jasno, da se naša stanovska organizacija ne sme naslanjati na nobeno stranko.

Ali res Deklaracija ni bila potrebna ker imamo § 2. pravil UJU.

Nekatera društva so v veliki zmoti, ker se sklicujejo na čl. 2. pravil UJU, češ, da vsebuje vse kakor Deklaracija.

Ta društva so zato v zmoti, ker gledajo čl. 2. pravil UJU iz leta 1920., ki niso več veljavna. Danes so v veljavi pravila iz leta 1923., ki so bila natisnjena v »Učiteljskem Tovarišu« in katera nimajo tako točno stilizirane smeri, kakor prva pravila.

Do odločitve smeri stanovske politike je moralo priti, ker se bivši poverjenik tov. Jelenc ni strinjal s smerjo, ki jo je zastopal »Učiteljski Tovariš« in katero je odobraval dvetretjinska večina članov ožjega sosveta. Bilo je torej načelno nasprotstvo med člani ožjega so-

Torej, Deklaracija ni prav nič kriva na kričeih slučajih pri sedanih nameščanjih. Boli umestna je sumnja, da je v nas videl minister prosvete poslušne ovce naših vodij, ki niso bili v skladu z njegovo ideologijo.

Mi hočemo biti kot organizacija izven vsake stranke in imeti svoje zastopnike v namestilni komisiji, ki bodo čuvali objektivno pravice prošnjikov.

Sicer pa že od prvega do poslednjega učiteljskega natečaja za razpisana mesta postoji veliko krivic. Tako se je dogajalo, da so mesta dobivali ljudje brez dece in potrebe, a jih niso dobili učitelji z deco za šolanje, katerim so ta mesta potrebna kot vsakdanji kruh.

Kako je to mogoče? Čisto lahko! Ko začne komisija svoje delo, tedaj se na njo pritisne, in vsaj na drugo mesto postavi ministrovega prijatelja ali prijatelja njegovega prijatelja, akoprav ima slabo kvalifikacijo. Čim to komisija štori je ta ministrov prijatelj ali prijatelj ministrovega prijatelja siguren, da bo imenovan. Minister ima to zakonito pravico in njegov akt imenovanja je popolnoma zakonit. In kakor ima vsak minister toliko prijateljev kolikor političnih pristašev, je to izigravanje zakona pogosto.

Vem leka tej rani: ministru naj predloži namestilna komisija samo enega kompetenta. S tem se odkloni nevarnost zamenjave predloga namestilne komisije.

Da je Deklaracija kriva grehov sedanih namestitev, je jalova. Sicer ni tako, da podtaknejo Deklaraciji nekaj, kar Deklaracija ni zaslužila. Naj izgovoriti Maksim Gorki.

»Svet ne živi od grehov grešnikov, temveč od dobrih del dobrih ljudi. Ni svetejšega heroizma od samozatajevanja za dobro in svobodo vseh.

Josip Desnič.

sveta in vodstvom poverjeništvu, ki se je moralo raziasniti in pri čemer se ne sme iz načelnega vprašanja napraviti osebno vprašanje.

Sam bivši poverjenik tov. Jelenc je zahteval, da pride ta točka na dnevni red seje širjega sosveta in da se tam odloči smer naše stanovske politike in »Učit. Tovariša«. Ni na on zastopal smeri, ki jo vsebuje Deklaracija, temveč strankarsko orientirano smer organizacije, in sicer celo še zelo enostrano strankarsko orientirano smer.

To se je pokazalo tudi na sejah ožjega sosveta. Tedaj ni nihče vedel o Deklaraciji, ker to je sestavilo Mežiško društvo šele 30. decembra 1925, ko je

prejelo dnevni red seje širjega sosveta, ki je bil objavljen v »Uč. Tov.« od 24. decembra 1925, na katerem je bila tudi točka o smeri naše stanovske politike v organizaciji.

Mežiško društvo je s tem zavzelo le svoje stališče k tej točki in je hotelo,

Izjava za člane Kočevskega učiteljskega društva.

Da ne bo nihče begal učiteljstva kočevskega okraja s trditvijo, da sem se vam vnovič pridružil radi želje po predsedstvu v okrajnem učiteljskem društvu, izjavim kategorično, da ne reflektiram na predsedstvo v tukajšnjem okrajnem učiteljskem društvu in da odklanjam brezpogojno vsako kandidaturo v odbor društva.

Zakaj sem odložil predsedstvo in izstopil iz društva z 31. decembrom 1924, veste prav dobro.

RADOSLAV KNAFLIČ:

Proglas-Deklaracija.*

Ob presoianju proglasa se je treba poglobiti v njegovo vsebino, a tudi v način, kako se je proglas spravil v učiteljski svet.

A. Vsebina

Proglas nam v XI. členih natančneje razlaga to, kar nam pove vsebina člena 2. naše osrednje organizacije UJU prav na kratko. (Večina članov je v zmoti, ker se sklicuje na čl. 2. pravil UJU iz leta 1920, ki je bil na leta 1923. izpremenjen in ne označuje več tako točne smeri. — Op. uredn.) On nam pravzaprav ne pove ničesar novega, temveč nam podava samo način, kako izvršimo vsebino določb imenovanega čl. 2. Sklepati o proglasu se torej pravi sklepati o načinu izvrševanja člena drugega naše osrednje organizacije UJU.

Stavim predlog: Učiteljstvo Mariborske oblasti skleni: »Drava mora teči mimo Maribora, pri Sv. Petru jo mora zaviti na jug, potem mora teči mimo Ptujca, Ormoža ter se mora pri Osieku izljevati v Donavo!« Čemu ta smešen predlog in sklepanje? Saj teče Drava od pamtiveka, pokoravajoč se naravnim in zemljepisnim zakonom, brez našega sklepanja v tej smeri proti izhodu. Vkljub temu je znak razumnosti, če razkrijemo vzroke, zakaj zavije Drava pri Sv. Petru proti jugu, zakaj jo potem zavije proti izhodu itd. Vzroke tega nieneva toka najdemo v zakonih fizike in v tvorbi zemlje (geologije).

V tej prispodobi se nahaja tudi naš proglas, vije se namreč skozi člen 2. naše ujediniene osrednje organizacije. Izpreminjajoč spotoma svojo smer, proti našemu središču — Beogradu. Pisatelji proglasa je sicer tuintam zagazil v protislovja, porabil mnogo, mnogo besed ter je v eni točki udaril v lice najboljši učiteljici vseh narodov — zgodovini, a storil je dobro, da je z njo slovensko učiteljstvo pozval na izpit, če smo dovolj zreli in usposobljeni svoje stanovske in šolske zadeve presojati z dobrim, zadostnim ali nezadostnim uspehom.

Proglas pravi v 2. točki II. člena, da je razpolitičenje (depolitizacija) »slojstva« (ne šole) obče priznana narodna potreba, s katero se krije naš interes. Dosedaj to ni bilo obče znano, a še manj priznano, čuli so se le posamezni glasovi v tem smislu. Da nam bo mogoče razpolitičenje šolstva prav spoznati, čutimo torej največjo zgodovino!

I. Cesarica Marija Terezija je do bro spoznala važnost šolstva za državo. Izrekla je svoji proglas na kratko samo s

* Opozarjamo na sklep org. eksekutive, da uredništvo ne prevzema prav v nobenem oziru odgovornosti za podpisane članke, tudi ne vsebinsko, kar velja tudi za ta članek. Uredn.

Splošne vesti.

— **Tovariš poverjenik Gnuš** je prejel te dni od okrajnih učiteljskih društev brzojavke, v katerih društva priznavajo sedaj edino njeга kot legalnega predsednika poverjeništvu in vodijo naše organizacije, mu izrekajo polno zaupanje ter ga pozivajo, naj vztraja na svojem mestu v korist našega stanu in v interesu naše organizacije. Več društev je poslalo tudi protestne brzojavke proti nasilju na uredništvo »Učiteljskega Tovariša«. Konstatirati na moramo, da so

da bi se v tej smeri gibala tudi naša organizacija, če se za njo izreče večina.

Velika zmotja je, če se nekatera društva izogibljajo izreči svoje jasno stališče samo radi osebne strani zadeve. Gre za bodočnost našega stanu in naše organizacije in ne za ali proti osebam.

Vračam se v Vaše vrste v zari Deklaracije, ki je preizkusni kamen našega prerodenja in preloma v preteklosti.

Izpodletji li naš prepoved ob čereli osebnosti in vtone v političnih globinah — potem nam ni rešitve in bodočnost bo s prezirom zrla na nas, ki se nismo zavedali, da smo pionirji preroda, da smo vzgojitelji naroda v težkih dneh, ne pa sluge režimov in politikov.

V Ribnici, 7. marca 1926.

Anton Mervič.

tremi besedami: »Schola politicum est!« = šola je politična zadeva! Kaj je ona v izvršitev tega svojega proglasa ukrenila, da bi takratno skromno šolstvo iztrgata jezuitom iz rok in ga povzdignila, nas uči zgodovina pedagogike. Malo besed, mnogo dejanja!

2. V Slomškovem času, predno se je bil na podlagi avstrijske ustave izdal državni osnovni zakon, po kojem so dali tudi nam Slovincem pravico, dobiti vse svoje šole v slovenskem jeziku, ni naš takratni najboljši pedagog, pisatelj in pesnik Anton M. Slomšek žalibog smatral šole za narodno politično zadevo, t. j. on je naše šolstvo menda nevede in nehote že v naprej razpolitičil. Takrat namreč nemški narodni čut (nacionalizem) v avstrijski državi še ni bil toli razvit, da bi hotel škoditi nemškemu narodom ter s tem postati šovinističen, zato se je takratni naučni minister po rojstvu Nemeč, v šolskih zadevah po Sloveniji rad obračal po navsete k Slomšku. Med drugim ga je vprašal, ali naj se v naših srednjih šolah še nadalje podučuje samo nemško ali na slovensko. A. M. Slomšek je bil izvrsten dušni pastir, dober pedagog, sloveč pisatelj in pesnik, toda čudovito slab narodni politik, le tako je mogel predlagati naučnemu ministru, naj bodo naše srednje šole še nadalje samo nemške, slovenščina pa se uči kot predmet, kajti manjka nam slovenskih učnih knjig. Slomšek se žalibog ni spomnil, da bi uprav to pomankanje v enem do dveh ali treh letih rodilo slovenske učne knjige. Profesorji bi bili namreč primorani, se za vsako učno uro pisмено na poduk pripravljati, iz česar bi v par letih nastale učne knjige. V svoji narodno-politični nevednosti (zasplesnosti) in v svoji krivi sodbi nam je Slomšek prizadial velikansko kulturno škodo, zaradi njegove narodne nepolitičnosti smo bili obsojeni ostati še nadalje manjvredni narod, pravi duševni suženi nemštva.

3. Nemci so že zgodaj spoznali, da je šolstvo odlična državna in narodno-politična zadeva, uvedli so v avstrijski državi dualizem, s čimer so vrgli šolo v moč nemštva in madjarizacije. V boljših letih se je sicer med učiteljstvom, tudi med nemškim, pojavilo gibanje po podražavljenju šolstva, toda nemški šovinizem tega ni dopustil. Nemci so se namreč zavedali, da bi se jim s podražavljenjem slovenska šola kmalu izmuznila iz njihove nadoblasti. Slovenska šola je ostala tudi v naprej politično razdeljena na 8 deželnih uprav (Štajersko, Koroško, Kranjsko, Primorsko, Trst, Gorico, Benečijo in Ogrsko), med kojimi je le na Kranjskem šele v novejšem času prodrla nemški led v skromni meri. Pod Avstrijo je bilo slovensko šolstvo v službi pošemčevanja nemške državne in narodne politike. (Dalje prih.)

litvi. Gre torej jasno zopet za lajške vplive na učiteljska nameščanja in premeščanja, ki so se razpasli v polpreteklih dobah tako zelo, da se nam zde danes že skoro samoposebi umevni. Toda takim kvarnim vplivom se mora učiteljstvo samo pričeti upirati in jih izpodbiti, če noče dopustiti, da nastanejo razmere, iz katerih bo težko zopet nazaj v moralno atmosfero. Zadnjič smo osvetlili slučaj s stališča kršenja zakona, ker se upokoje uradniki pred dovršitvijo polne službene dobe. Prosvetno upravo pa opozarjamo, da s takimi slučaji krši in kvari še drugo, moralno osnovo in vero v pravični postopek pri svojih nastavnih. Pri vsakem takem dejanju bi bilo namreč navesti uradniku vzrok takega postopka z njim, oziroma izvesti bi se morala prei disciplinarna preiskava, preden se kaznuje in oškoduje državnega uradnika. Oglasiti bi se pa morala ob takih slučaji tudi vsa okrajna učiteljska društva in bi morala dvigniti svoj glas v obrambo pravnega postopka z vsakim poedinim članom našega stanu.

— **Delovanje Izvršnega odbora UJU v Beogradu.** »Narodna Prosveta« z dne 7. marca 1926, števil 17, poroča: Na seji Izvršnega Odbora dne 30. januarja t. l. je bil prečitan dopis UJU — poverjeništvu Ljubljana, ki poroča o osebnih izpremembah v vodstvu. Odbor je vzel izpremembe na znanje.

— **Na naš poziv, da naj se javijo krivični krivični slučaji pri zadnjih nameščanjih** se je odzval le en tovariš. Ožji sosvet je v zadnji seji razmotril ta slučaj in je sklenil, da bodo zastopniki poverjeništvu pri prvi priliki opozorili g. šefa prosvetnega oddelka na ta slučaj.

— **Opravične doklade šolskim upraviteljem — izplačane.** Finančna delegacija je izplačala te dni šolskim upraviteljem opravične doklade za leto 1923, do činovniškega zakona. V tem tiči tolmačenje, da smatra državna uprava v uveljavljenem fin. zakona dotične člene šolskega zakona za razveljavljene.

— **Za sreskega šolskega nadzornika v novomeškem okraju** je imenovan Ivan Pirnat, šolski upravitelj v Žužemberku.

— **Zadnja imenovanja v ljubljanski oblasti.** Ni krivda organizacije, če se niso pozvali učiteljski zastopniki v namestilno komisijo, posebno pa je krivično, da spravlja bivši poverjenik to zadevo v sklad z depolitizacijo organizacije. Če bi bilo onim, ki sedaj obtožujejo, kaj na stvari in dobrobit učiteljstva, bi sami izvažali konsekvence in s tem zagotovili upoštevanje učiteljstva pri namestitvah. Tudi očitke, da se je učiteljstvo obračalo do političnih strank, pada nazaj, ker se je k temu učiteljstvo prei vzgajalo in se je upoštevanje partijskih pogledov pri nameščanjih podpiralo. Naloga nove smeri je, da predvsem pri učiteljstvu samem iztrebi te navade in da bo učiteljstvo samo pristalo na pravični postopek pri nameščanjih, ker potem tudi drugi ne bodo mogli uganiati partizanstva z učiteljskimi nameščeni. Sicer je pa veliko vprašanje in se ne more brez stvarnega uogleda soditi, ali so bili prvi ali drugi predlogi pravičnejši in pravilnejši, če jih gledamo strogo s stanovskega stališča. — Organizacija je pozvala prizadete, da javijo slučaje potem svojih predsednikov poverjeništvu, ker brez stvarnih podatkov ni mogoča obramba. Lažje je slepmišiti z imenovanji do političnih listih.

— **Prosvetni odsek poverjeništvu UJU** je preiel v oceno in razmnožitev: Dvovogor: »Dvoboj med velikim in malim« ter igrice: »Zamorski«. Ker nista avtorja imenovanih del znana, pozivamo odbošilatelja, da nam javi vsaj naslov in avtorja imenovanih del.

— **Brez mesečne plače** je ostal 1. marca velik del zagrebškega državnega uradništva. To neprijetno presenečenje so doživeli vsi sanitetni uradniki, del upravnih uradnikov, srednješolski profesorji in učitelji. Dolge vrste uradnikov in uradniških soprog, ki so prišle z dežele, so se vračale s kislimi obrazi z državne blagajne. Denarja je namreč zmanjkalo, drugega so pa v Beogradu pozabili nakazati. Na začudena vprašanja se je uradnikom odgovarjalo, da ni mogoče natančno povedati, kdaj dobe plače, češ, to utegne trajati dva, tri dni, mogoče pa tudi osem. Več učiteljev iz province si je moralo v Zagrebu izposoditi denar, da so se mogli peljati domov. Malomarnost odgovornih krogov zasluži najostrejšo grajo, nosebno še spričo dejstva, da nas diskreditira v inozemstvu.

— **Tovarišicam, ki prihajajo v Ljubljano,** priporočamo, da naj si ogledajo

ARGUS	je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS	ove informacije so vsikdar točne izbrpne in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS	ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Državni osrednji zavod za žensko domačo obrt na Turjaškem trgu števil 4. I. nadstropje. Marsikaj lepega je videti tam, za kar se je malo ve.

— **Nisem še nikjer v nobenem listu bral kak napad na meščanskošolsko, srednješolsko in visokošolsko učiteljstvo, ker ima svojo skupno organizacijo za vse člane** na osnovi, na kateri je edino možno ohraniti stanovsko edinstvo. Samo mi je ne bi smeli imeti in jo kajpak tudi ne bomo imeli, ako bomo vpraševali druge, katerim naše stanovsko edinstvo ne more biti v njih interesu. Tovariši! kjerkoll ste in karkoll ste do svojem mišljenju, usoda naša se sedaj kuje, kuimo si jo sami brez duhovnega varuštva kogarkoll izven stanu.

— **Podpisovanje člankov** je zahtevalo uredništvo in odklanja to odgovornost glasom sklepa eksekutive ožjega sosveta samo od onih, ki so pisali za, ali pa hočejo pisati proti Deklaraciji. Na tem vztraja še sedaj, ker hočemo poštenega in odkritega idejnega boja. Samo-obešbi pa je umevno, da uredništvo ne zahteva podpisov pri onih člankih, ki se tičejo naše šolske uprave in grajajo na podlagi dejstev v dostoini obliki napake in krivice, katere se dogajajo. Za take članke prevzame seveda uredništvo stanovskega glasila samo odgovornost.

— **Občni zbor »Učiteljskega doma v Mariboru«** se vrši na Jožefovo, t. j. 19. t. m. v deški meščanski šoli v Mariboru z običajnim dnevnim redom. Začetek je napovedan namenoma na 9. uri, da se zamore po pravilih začeti ob 10. uri, ker pri tako mnogoštevilnem članstvu ni pričakovati, da bi bil sklepčen že ob 9. uri. Razpravljalo se bode tudi o eventualni izpremenitvi društva v združbo, na kar nosebno opozarjamo. Odbor iskreno želi, da bi se udeležilo občnega zbora članstvo v velikem številu, zlasti pa, da pošlje vsako učiteljsko društvo vsaj po enega zastopnika, da bode tolmač žef članstva v dotičnem okraju, obenem pa tudi, da mu zamore podati jasno sliko o delovanju našega društva.

— **Članom (icam) učiteljskega društva za mariborski šolski okraj** se naznana, da bo podal tov. sreski šolski nadzornik na zborovanju 13. t. m. nekatera navodila glede izpolnitve službenega lista. Vsak si naj torej že prej sestavi eventualna vprašanja točno in precizno.

— **Maturanti (ke) ljubljanskega učiteljskega društva 1. 1920 in 1921!** Ob prvi petletnici mature se zberemo v restavraciji pri »Rožici«, Židovska ulica, v zgornjem salonu v četrtek 1. aprila okrog pol 20. ure. Po možnosti naj se udeleže sestanka tudi oni soščolci-vojaki, ki so predčasno maturirali! Do svidenja! — Mrovljé.

— **Glavni seznam knjig knjižarne Učiteljske tiskarne** je popolnoma pošel. Toliko v znanje učiteljstvu, knjižnicam i. dr., ki se obračajo na knjižarno po gorenji seznam.

FINK: ZBIRKA NAREDB IN ODREDB ZA OSNOVNE IN MEŠČANSKE ŠOLE TER UČITELJSKA V SLOVENIJI

★
V. zvezek
(Za dobo od 1. jul. 1924. do konca 1. 1925.) izide v najkrajšem času v založbi SLOV. ŠOL. MATICE, toda zunaj okvirja vsakoletnih rednih publikacij, nakaž šolska upraviteljstva in vse učiteljstvo pravočasno opozarjamo. Poleg običajnega gradiva bo obsegal V. zv. natančen indeks vseh naredb k vsem petim zv. Za naročila se bo obračati na knjižarno

★
UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

— **Prijave za prejemanje draginjskih doklad** bo založil ekonomat finančne uprave v Ljubljani. Tiskovine doslej še niso dotiskane.

— **Uslužbeni list** se dobi proti uradnemu naročilu samo pri kr. zalogi šolskih knjig v Ljubljani.

Tvrška F. Meršol nasl. zaloga ženskih ročnih del se nahaja sedaj Wolfova ulica 5. — Glej inserat.

— **BLAGAJNIKE OKRAJNIH UCITELJSKIH DRUŠTEV** opozarjamo na termin 15. marca članom društva, ki ne bodo izpolnili obveznosti napram blagajni poverjeništvu do navedenega dne, bomo liste ustavili.

Učiteljski pravnik.

— **§ Na zadevno vprašanje odgovarjamo**, da so k uslužbenim listom potrebni tudi prepisi krstnih listov uslužbenca in otrok.

Učiteljski pevski zbor.

NEKAJ MISLI PRED NASTOPOM PEVSKEGA ZBORA SLOV. UCITELJSKIH DRUŠTEV.

Vsak začetek je težak. Še težje je ustvariti in organizirati v današnjih razmerah enoto kot je, oziroma kot bi moral biti pevski zbor slov. učitelstva. Težkoče in ovire so hvalabogu po večini le tehničnega značaja. Že dosedanje delo v zboru je dokazalo, da so med članstvom zboru ljudje, celi pevci, ki imajo veselje in voljo dela. Prehod čez ovire, ki jih ima zbor pred seboj na zahtevo poleg veselja in grole volje tudi delansko požrtvovalnost in opustitev marsičesar, kar vpliva razdiralno na razvoj; to se bo pokazalo na poti, ki jo bo ubiral zbor, ko bo hodil in če bo hodil v pravo smer. Do sedaj so se vršile štiri skupne pevске vaje in k vsaki izmed teh vaj so dohajali po večini novi pevci in pevke, tako, da so se udeležili štirih vaj štirje skoro novi zbori. Težko je bilo zlasti z moškimi, ki so zaposleni ob nedeljah v obrtno-nadaljevalnih šolah.

Tak je bil prvi začetek. Vodstvo pevskega zboru je pa ustvarilo že do danes noločaj, ki bo omogočal vsakemu članu redno obiskovanje pevskih vaj in udeleževanje v prid zboru. Izposlovalo je za člane zboru od ministrstva prosvete pavšalne dopuste in pevске vaje se bodo vršile v skrajni potrebi tudi med tednom. Kakor je imel zbor veliko zaslonbo v bivšem šefu ljubljanskega prosvetnega oddelka g. dr. Pestotniku, tako ja našel veliko razumevanje za svoje težnje tudi v osebi g. dr. Lončarja. Pevškemu zboru sta naklonjeni tudi obe strokovni zvezi, in prav tako toplo je pozdravila zborovo ustanovo vsa naša javnost v državnih mejah in izven njih. Učiteljsko jugoslov. konservatorija v Ljubljani je pripravljeno sodelovati ob vsaki priliki. Oporo ima zbor torej ob vseh strani. Uspehi bodo zaviseli le od članstva in bodo pomenjali pravično in značilno merilo za možnosti in razumevanje današnje dobe. Dober pevski zbor bo gotovo steber mlademu in zdravemu pokretu med slov. učitelstvom. Pesem druži. To vemo že od nekaj in v zadnjem času je dokazal to resnico bratski pevski zbor primorskega učitelstva, ki ima za seboj še hujše čase raznih borb, nego učiteljsko v drž. mejah Jugoslavije.

Naloga vodstva pevskega zboru je ustvariti vzoren zbor, ki bo donesel jugoslovansko pesem tudi preko narodne in državne meje; s pesmijo bo donesel v svet tudi sebe in ugled lastnega stanu. Pogoji za ustvaritev takega zboru so dani in uspehi ali neuspehi bodo pomenjali ali zrelost, ali nezrelost slov. učitelstva.

Kupite „ZVONČEK“!

UPRAVA ZVONČKA

ima naprodaj sledeče letnike Zvončka:

LETNIK 1919, 1920, 1921,
1924 in 1925.

Cena nevezanim letnikom
à 30 Din, vezanim à 45 Din.

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI!

Pridobite nam na vsaki šoli vsaj dva odjemalca za stare, še vedno aktualne letnike Zvončka.

K nastopoma 20. in 21. t. m. sledeče: Program je tak, da ga bo mogoče izvajati z zborom, kakršen je danes. Nastop sta poleg tega tudi organizatoričnega značaja. Za idealno izvedbo idealnega programa bi potreboval zbor dve leti rednih tedenskih vaj. Leno je, da počasti zbor s svojim nastopom H. Sattnerja ob njegovi 75-letnici. Če praznujemo tako radi vse mogoče jubileje in če počaščamo vse zaslužne moze našega naroda, je sveta dolžnost, da se spomnimo H. Sattnerja, moža, ki je doprinesel za naš narod mnogo in mnogo več, nego se misli in govori.

Kdor pozna zgodovino slov. pesni, kdor ve, kaj je našlo pot med širok narod in kdor ve v koliko je prodira taka in taka glasba v ljudstvo, ta razume kaj nam je bil in nam je H. Sattner. Slov. učiteljsko pozna deželo bolj kot mestna gospoda in če proslavi H. Sattnerjev jubilej, je le dobro znamenje zanje.

Pevski zbor nastopi 20. in 21. t. m. v »Unionu«. Prvi nastop se vrši ob 8. zvečer, drugi ob 3. popoldne. Spored obsega A. Lajovičevo »Gozdno samoto« za troglasen ženski zbor in orkester, H. Sattnerjevo »Jejtejevo prisego« za mešani zbor pomnožen z otroškimi glasovi, soli in orkester, a capella-zbor »O, nevihtič«, »Oj planine« in »Po zimi iz šole«; zadnje dve navedeni točki proizvajata združen srednješolski zbor. Prvo točko obeh koncertov bo tvorila S. Premrlova »Naša pesem« za mešani zbor in orkester. Solo-vloge je prevzel g. Julij Beteto in dve članici pevskega zboru.

Anton Sever.

— **Tovariši! Stojimo pred koncertom.** Zavedajte se tega in naredite v področju svoje osebe in svoje okolice vse, da bo uspeh čim vrednejši slovenskega učitelstva! Bodite točni sami, da bodo točni in pravični tudi drugi, ki nas bodo sodili. Ne zanemarite kar najspešnejše agitacije za udeležbo vseh, ki so vezani na vas in vi nanje. Učiteljski koncert naj bo praznik vsega slov. učitelstva. Ni hče nai ne ne manika! Naša pot gre navzgor — zavedajte se! Dneva koncertov naj bodeta ljudska tabora, kamor bo prišlo vse, kar čuti z učitelstvom in za kogar čuti tudi ono. Za enkrat: agitacija, agitacija, agitacija, drugo damo sami!

Pevski pozdrav! — A. Sežun.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UCITELJSKO DRUŠTVO LI-TIJSKEGA SREZA** zboruje v Ljubljani na državnem moškem učiteljskem dne 20. marca 1926 ob pol 9. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Razprava o Deklaraciji; progovorniki, ki žele o tej temi govoriti, naj se vsaj tri dni pred zborovanjem pisмено javijo predsedništvu. 3. Razprava o poedinih točkah okrožnice poverjeništvu UJU v Ljubljani glede izpremembe pravil. 4. Prosti predlogi.

— **NOVOMEŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v četrtek, dne 18. marca t. l. ob pol 10. uri dopoldne v osn. šoli na Mirni po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Izprememba pravil UJU. 3. Razgovor o Deklaraciji. določitev za in proti-govornika. 4. Učiteljev značaj in naloga vzgojno sredstvo; poročila tov. A. Ahačičeva. 5. Slučajnosti. Kosilo je prijaviti pri tov. šolskemu upravitelju na Mirni. Železniška zveza ugodna. Zaradi važnih točk dnevnega reda pričakuje polne udeležbe, za odbor — predsednik

— **OBČNI ZBOR UCITELJSKEGA DRUŠTVA ZA MARENBERŠKI OKRAJ** se vrši v soboto, dne 13. marca 1926 ob 9. uri dopoldne v Vuhredu v šoli. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Dopsi, društvene in stanovske zadeve. 4. Poročilo tov. Jurančiča o seji širjega sosveta dne 1. januarja 1926 v Ljubljani. 5. Deklaracija — poročila tov. Mirko Lešnik. 6. Razgovor in predlogi o spremembi pravil UJU. 7. Poročilo društvenih funkcionarjev. 8. Volitve novega odbora. 9. Slučajnosti. — Odbor.

— **DOLENJELENDAVSKO UCITELJSKO DRUŠTVO** bo imelo dne 22. marca t. l. ob 9. uri dopoldne vsled zahteve društvenih članov, ki so dne 4. marca 1926 podpisali izjavo, naj se skli-

če izredni občni zbor, v Hotiški šoli zborovanje z naslednjim dnevnim redom: 1. Sklepanje o načinu razpravljanja o Deklaraciji. 2. Nove volitve. Dolžnost vseh članov je, da se udeleže izrednega občnega zboru. Kot tretja točka sledi predavanje o živčevju. — Peternel, t. č. predsednik

Poročila:

— **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ** je zborovalo dne 13. februarja 1926 v Brežicah — Navzočih 63 članov od 84.

Pozdrav. Društveni predsednik se v pozdravu na navzoče spominja prerano umrlega tov. Justeka Tominca, nakar navzoči zakličejo »Slava«. Nadalje se predsednik zahvali sreskemu referentu tov. Drnovšku za globoko zamišljen poslovilni govor ob odprtem grobu ter vsem tovarišem in tovarišicam, ki so prihiteli od daleč in blizu, da počaste dragega nam tovariša na njegovih zadnjih poti. — Na predlog tov. Knapiča se namesto venca na grob umrlemu tovarišu pokloni iz društvene blagaine znesek 500 Din Učit. konviktu v Ljubljani

Poročilo tainika. Iz tega posnema-mo, da je imelo društvo v pretečenem poslovnem letu 5 zborovanj in pri istih štiri daljša predavanja. Zborovanja so bila dobro obiskana. Društvo šteje sedaj 84 članov.

Poročilo blagajničarke je podala tov. Gomiškova Lj. Vseh dohodkov je bilo 15.670,92 Din, izdatkov 11.548 Din; prebitka torej 4122,92 Din. Članarino so poravnali vsi člani

Poročilo o seji širjega sosveta z dne 10. januarja 1926 je podal tov. Pečnik J. Na željo nekaterih tovarišev se je prešlo takoj za tem k podrobni razpravi o znani Deklaraciji. Vnela se je zelo živahna in ostra debata, končno pa je pri glasovanju večina Deklaracijo odklonila.

Članarina za leto 1926, se je znižala za 20 Din. Redni člani plačajo skupno 160 Din (110 pov. + 20 društvo + 30 Šolska Matca). Z učitelji poročene učiteljice plačajo 60 Din (40 pov. + 20 društvo).

Volitve. Ker so dosedanj predsednik Pečnik J., tainik Ravbar in blagajničarka Gomiškova Lj. radi prezapostenosti vztrajali na tem, da ponovne izvolitve ne sprejmejo, se je z vzklikom izvolil sledeči nov odbor: Voglar, Vadnal, Aparnik, Šuligoj, Jakopec, Kladnik, Namestniki: Pečnik J., Tominc Ida, Černelč.

Predavanje tov. Jakopca »O predvojnih učiteljskih organizacijah v Rusiji« se je radi obširnega dnevnega reda preložilo na prihodnje zborovanje, ki se vrši meseca aprila v Brežicah.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v **Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.**

Ocene.

— **k Nova mladinska knjižnica.** V mladinski literaturi je zadnje čase opaziti stagnacijo. Založniki se boje previsokih stroškov in računajo z dvigom valute. Tem bolj je hvalevredno, da se je prof. P. Holecček v Celju lotil izdavanja nove mladinske knjižnice, ki jo namerava sam zalagati. Prvi zvezek je pravkar izšel in kaže, da je založniku resnično za stvar. Opremljen je jako lepo in stane s poštnino vred samo 12 Din. Tudi vsebina je prav srečno izbrana. Obsega tri povesti slavnega ameriškega pisatelja E. S. Thompsona. Dejanje je vzeto iz živalskega življenja in se vrši na ameriških prerijah ter v Ka-

nadi. Za mladino je izredno zanimivo, vrhu tega pa nanje tudi blažljivo vpliva. Thompson pozna mladinsko aktivnost — saj je eden izmed glavnih ameriških ustanoviteljev skautizma — in ji ve tudi dati pravi smer. S pridom na bo čital knjigo tudi odrasli, ki ima interes za prirodo in preprostost. — II. zvezek izide v januarju in bo vsebinsko nadaljevanje prvega.

— **k »Pevce«.** Izšla je 1. in 2. številka za januar in februar 1926. Obsega A. Dolinarjev članek o »Dr. Fr. Kimovcu« in Bajukov o »Pevskem imenstvu« Nato sledi oddelki: Vestnik P. Z. Naši zbori. Nove skladbe. Iz glasbenih listov in Razne vesti. Glasbena priloga prinaša tri skladbe: Fr. Ferjančič, »Vzdihljaji slepega« za mešan zbor in bas-solo, Karlo Adamič »Kadar pridem v tih vas« za mešan zbor, Emil Adamič »April« za mešan zbor. »Pevce« izhaja že šesto leto in vrši ves čas svojea obstanka vestno in vztrajno svojo nalogo: širiti smisel za lepo petje med Slovenci. Toplo ga priporočamo. Stane 30 Din letno, za Italijo 18 lir, za Avstrijo 10 šilingov, za Ameriko 1 dolar. Naroča se pri upravi Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Prihodnja številka izide še pred Veliko nočjo.

— **k F. M. Dostojevski, Idiot**, roman, I. del, poslovenil dr. Vlad. Borštnik. V Ljubljani 1926. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Splošna knjižnica št. 62. Strani 284. Cena broš. Din 32.—, vez. Din 40.—.

V založbi Zvezne tiskarne in knjigarne je izšel pravkar v okvirju agilne »Splošne knjižnice« I. del veččastnega romana velikega ruskega pisatelja »Idiot«. Ta roman šteje v prvi vrsti med svetovne pripovedne spise in je vzbudil povsod največje zanimanje, ker je v tem romanu do najmanjšega detajla razgaljena v mojstrskem pripovedovanju in risanju vsa mehka ruska duša. Ob enem razpravlja v njem Dostojevski o najvažnejših, človeških, socialnih in znanstvenih problemih, ki morajo hočeš nočeš, pritegniti pozornost vsakega mislečega človeka. Poleg tega pa ima roman toliko pestrega, napetega dejanja, da priklene tudi bravca, ki išče v knjigi zgolj postnega razvedrila. Roman je zelo obsežen, štel bo preko 1000 strani »Splošne knjižnice«. Zato bo založba izdala slovenski prevod romana v štirih knjigah, kakor je Dostojevski razdelil roman v 4 dele. Nadaljnji 3 deli izidejo postopoma v najkrajšem času, tako, da bodo imeli slovenski bralci v kratkem ves roman na razpolago.

POROČAJTE o vseh prireditvah in izvenučnem prosvetnem delu, ne zanašajte se, da bodo poročali drugi. Poročila naj bodo kratka, točna in popolna.

Listnica uredništva.

— **lu Dopisnikom.** Dopisnike prosimo, naj bodo kratki, ker sicer naj si sami pripiščejo, če zaostajajo radi prostora njihovih dopisov. Uredništvo mora dati sedaj vrednost onim, ki bodo navaiali svoje pomisleke proti Deklaraciji, da spoznamo tudi te argumente Deklaracije. Prosimo malo potrpljenja, ker tudi pri teh se moramo malo ozirati na one, ki se niso bili na vrsti. Vsekakor pa bomo morali pričeti misliti tudi na to, da list ne bo zanemarial tudi drugih vprašani. Prosimo torej vse dopisnike, naj umoštevajo položaj uredništva.

MODNA TRGOVINA

F. MERŠOL

nasl. se nahaja
SEDAJ V WOLFOVI ULICI ŠTEV. 5.

Priporoča svojo bogato zalogo ženskih ročnih del, vseh vrst volne, svile in bombaža. — Predtiskanje ročnih del! — MODNO IN KRATKO BLAGO! — Velika zaloga čipk, rokavic, nogavic in pletenin za dame, gospode in otroke!

* USTANOVLJENO LETA 1887. *